

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ชุดสตรีไทยพระราชนิยม

๑. ขอบข่าย

- ๑.๑ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ครอบคลุมชุดสตรีไทยพระราชนิยมเพื่อการสวมใส่ของสตรีที่ตัดเย็บด้วยผ้าไหม ผ้าฝ้าย และผ้าใยประดิษฐ์

๒. บทนิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้มีดังต่อไปนี้

- ๒.๑ ชุดสตรีไทยพระราชนิยม หมายถึง ชุดแต่งกายประจำชาติของสตรีไทย สวมใส่ในงานพิธีหรืองานพระราชพิธีต่าง ๆ เช่น งานพิธีหมั้น งานพิธีมงคลสมรส เป็นชุดที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ มีหลายรูปแบบ ตัดเย็บด้วยผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าใยประดิษฐ์ อาจเป็นผ้าพื้น ผ้าลายดอก ผ้าลายริ้ว ฝ้ายกด้นเงินด้นทอง หรือฝ้ายกดอกเต็มตัว ใช้วัสดุเกาะเกี่ยวที่เหมาะสม เช่น ซิป ตะขอ กระดุมที่ห่อหุ้มจากผ้าตัวเสื้อ อาจตกแต่งให้สวยงามด้วยการปักมุก เลื่อม ลูกปัด พลอย
- ๒.๒ ผ้าไหม หมายถึง ผ้าทอจากเส้นด้ายที่ได้จากใยของตัวไหม
- ๒.๓ ผ้าฝ้าย หมายถึง ผ้าทอจากเส้นด้ายที่ได้จากใยของฝ้าย
- ๒.๔ ผ้าใยประดิษฐ์ หมายถึง ผ้าที่ได้จากการสังเคราะห์ เช่น ผ้าพอลิเอสเตอร์ ผ้าเรยอน ผ้าเจอร์ซี ผ้าโทเร

๓. แบบ

- ๓.๑ ชุดสตรีไทยพระราชนิยม แบ่งออกเป็น ๘ แบบ คือ
- ๓.๑.๑ ชุดไทยเรือนต้น
 - ๓.๑.๒ ชุดไทยจิตรลดา
 - ๓.๑.๓ ชุดไทยอมรินทร์
 - ๓.๑.๔ ชุดไทยบรมพิมาน
 - ๓.๑.๕ ชุดไทยดุสิต
 - ๓.๑.๖ ชุดไทยจักรี
 - ๓.๑.๗ ชุดไทยศิวาลัย
 - ๓.๑.๘ ชุดไทยจักรพรรดิ

๔. คุณลักษณะที่ต้องการ

๔.๑ ลักษณะทั่วไป

ต้องอยู่ในสภาพที่เรียบร้อยตลอดทั้งชิ้นงาน ประณีต สวยงาม และไม่ปรากฏข้อบกพร่องให้เห็นชัดเจน เช่น ผ้าเป็นรูหรือขาด ตะเข็บมีรอยแยกหรือขาด มีปลายเส้นด้ายโผล่ออกมา ส่วนข้อบกพร่องอื่นๆ อันเกิดจากกรรมวิธีการทำด้วยมือต้องมีน้อยที่สุดและเป็นที่ยอมรับได้ ในกรณีผ้าอวดกาวต้องแนบสนิทเป็นเนื้อเดียวกับผ้าตัวนอก หากไม่ใช่ผ้าอวดกาวต้องมีผ้าซับใน

๔.๒ เอกลักษณะ

ต้องมีลักษณะเฉพาะของชุดสตรีไทยพระราชทานรูปแบบต่างๆ ดังนี้ (ภาพตัวอย่างแสดงตามภาคผนวก ก)

- ๔.๒.๑ ชุดไทยเรือนต้น คือ ชุดไทยแบบลำลอง มีลายขวางสลัสีเป็นริ้วตามขวาง ตัดเป็นชิ้นป้ายหน้ายาวถึงข้อเท้า สวมเป็นชุดกับเสื้อผ้าพื้น ตัวเสื้อเข้ารูป คอกลม แขนสามส่วนหรือความยาวแขนได้ระดับเดียวกันกับชายเสื้อ ผ้าหน้าติดกระดุม ๕ เม็ด อาจตัดผ้าชั้นด้วยผ้าพื้น สวมเป็นชุดกับเสื้อที่ตัดด้วยผ้าลายก็ได้
- ๔.๒.๒ ชุดไทยจิตรลดา คือ ชุดไทยในพิธีกลางวัน มีเชิงหรือลายขวางสลัสี ตัดเป็นชิ้นป้ายหน้ายาวถึงข้อเท้า สวมเป็นชุดกับเสื้อเข้ารูป ปกคอตั้งชิดคอ (คอจีน) ผ้าหน้าติดกระดุม ๕ เม็ด แขนยาว
- ๔.๒.๓ ชุดไทยอมรินทร์ คือ ชุดไทยสำหรับงานพิธีตอนค่ำ ตัวเสื้อเข้ารูป ปกคอตั้งชิดคอ (คอจีน) ผ้าหน้าติดกระดุม ๕ เม็ด แขนยาว สวมเป็นชุดกับชิ้นป้ายหน้า ตัดด้วยผ้าไหมยกด้นเงิน ด้นทอง หรือยกดอกเต็มตัว
- ๔.๒.๔ ชุดไทยบรมพิมาน คือ ชุดไทยสำหรับงานพิธีตอนค่ำ ตัวเสื้อเข้ารูป ปกคอตั้งชิดคอ (คอจีน) ด้านหน้าไม่มีกระดุมแต่ติดซิปกึ่งกลางตัวด้านหลัง แขนยาว ตัดด้วยผ้าพื้น สวมเป็นชุดกับชิ้นจีบหน้านาง มีชายพก ตัดด้วยผ้าไหมยกด้นเงิน ด้นทอง หรือยกด้วยเส้นด้ายสลัสี มีเข็มขัดคาดทับไว้ด้านนอก อาจตัดเป็นเสื้อชุดติดกันก็ได้
- ๔.๒.๕ ชุดไทยดุสิต คือ เสื้อชุดสำหรับงานราตรี ตัวเสื้อเข้ารูป คอกลมกว้างมาก ไม่มีแขนตัดด้วยผ้าพื้น ปีกลายตกแต่งตัวเสื้อด้วยเลื่อม ลูกปัด มุก พลอย สวมเป็นชุดกับชิ้นจีบหน้านางมีชายพก ตัดด้วยผ้ายกด้นเงิน ด้นทอง หรือยกดอกเต็มตัว มีเข็มขัดคาดทับไว้ด้านนอก
- ๔.๒.๖ ชุดไทยจักรี คือ ชุดไทยสำหรับงานราตรีสโมสรหรือชุดกลางคืน ตัวเสื้อเข้ารูป เปิดไหล่ข้างหนึ่ง มีสไบเฉียงอยู่ในเส้นตะเข็บข้างของเสื้อด้านขวา ห่มทั้งชายไปทางด้านหลังของไหล่ซ้ายหรืออาจใช้สไบห่มโอบรอบตัวไปทั้งชายไว้ด้านหลัง สวมเป็นชุดกับชิ้นจีบหน้านาง มีชายพก ตัดด้วยผ้ายกด้นทอง หรือยกดอกเต็มตัว มีเข็มขัดคาดทับไว้ด้านนอก
- ๔.๒.๗ ชุดไทยศิวาลัย คือ ชุดไทยสำหรับงานพิธี ตัวเสื้อเข้ารูป คอปกตั้งชิดคอ (คอจีน) ติดซิปกึ่งด้านหลังแขนยาว ตัดด้วยผ้าพื้น สวมเป็นชุดกับชิ้นจีบหน้านาง มีชายพก ตัดด้วยผ้าไหมยกด้นทอง หรือยกดอกเต็มตัว มีเข็มขัดคาดทับไว้ด้านนอก และมีสไบโอบทับเสื้อรอบตัว ทั้งชายสไบไปทางด้านหลังยาวถึงชายชิ้น

- ๔.๒.๘ ชุดไทยจักรพรรดิ คือ ชุดไทยสำหรับงานพระราชพิธี ตัวเสื้อตัดเป็นเสื้อรัดรูปทรง (เกาะอก) อยู่ชั้นใน มีสไบจับจีบ (อัดพลีท) ห่มทับอยู่ชั้นนอก สวมเป็นชุดกับชั้นจีบนาง มีชายพกตัดด้วยผ้ายกด้นทอง หรือยกดอกเต็มตัว มีเข็มขัดคาดทับไว้ด้านนอก และมีสไบเนื้อหนาปกปลายไทยห่มทับสไบจีบ ทั้งชายสไบ ห้อยไว้ที่เอวด้านหน้าซ้าย แล้วโอบใต้แขนด้านขวา ทั้งชายสไบไปทางด้านหลังซ้ายยาวถึงข้อเท้า
- ๔.๓ รูปทรงและสัดส่วน
ต้องไม่บิดเบี้ยว เกรนผ้าถูกต้อง สมส่วน ไม่ย่น ตึง รั้ง กรณีเสื้อมีسابเกยต้องไม่น้อยกว่า ๒ เซนติเมตร
- ๔.๔ การเย็บและตะเข็บ
- ๔.๔.๑ สีของเส้นด้าย
ต้องใช้สีเดียวกันกับสีของผ้าหรือใช้สีให้กลมกลืนมากที่สุดและเป็นที่ยอมรับได้ ขนาดของเส้นด้ายต้องเหมาะสมกับเนื้อผ้า
- ๔.๔.๒ ฝีจักรหรือฝีเข็ม
ต้องไม่ห่างหรือถี่เกินไป หรือข้ามกระโดด
- ๔.๔.๓ ริมตะเข็บด้านในตัวเสื้อ
ต้องไม่หลุดลุ่ย
- ๔.๔.๔ การสอย
ต้องประณีต ไม่ปรากฏเส้นด้ายบนผ้าด้านถูกอย่างชัดเจน
- ๔.๔.๕ การเผื่อตะเข็บชายเสื้อและชายกระโปรง
ต้องไม่น้อยกว่า ๓ เซนติเมตร
- ๔.๕ การซับใน (ถ้ามี)
ผ้าซับในต้องสีเดียวกันหรือกลมกลืนกันกับผ้าตัวนอก และไม่ปรากฏการตึงรั้งที่ทำให้เสื้อตัวนอกเสียรูปทรง
- ๔.๖ วัสดุเกาะเกี่ยว (ถ้ามี)
ต้องอยู่ในสภาพที่ดี แข็งแรง ทนทาน กรณีเป็นโลหะต้องไม่เป็นสนิม
- ๔.๗ การตกแต่งด้วยวัสดุอื่น (ถ้ามี)
ต้องประณีต สวยงาม แข็งแรง ติดแน่น คงทน และเหมาะสมกับชิ้นงาน
- เมื่อตรวจสอบตามข้อ ๘.๑ แล้ว ผลการตรวจสอบของผู้ตรวจแต่ละคนต้องไม่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งไม่ผ่าน
- ๔.๘ ขนาด
ต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ที่ฉลาก โดยมีเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน ± ๑ นิ้วหรือ ± ๒.๕ เซนติเมตร
- ๔.๙ การใช้งาน
ต้องสามารถสวมใส่ได้อย่างเหมาะสม

๕. การบรรจุ

- ๕.๑ หากมีการบรรจุ ให้บรรจุชุดสตรีไทยพระราชนิยมในภาชนะบรรจุที่สะอาด แห้ง เรียบร้อย และสามารถป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับชุดไทยได้

๖. เครื่องหมายและฉลาก

- ๖.๑ ที่ฉลากหรือภาชนะบรรจุชุดสตรีไทยพระราชนิยามทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดต่อไปนี้ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน
- (๑) ชื่อเรียกผลิตภัณฑ์ เช่น ชุดไทยเรือนต้น ชุดไทยจิตรลดา
 - (๒) ชนิดของผ้า
 - (๓) ขนาด
 - (๔) เดือน ปีที่ทำ
 - (๕) ข้อเสนอแนะในการดูแลรักษา
 - (๖) ชื่อผู้ทำหรือสถานที่ทำ พร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนในกรณีใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

๗. การชักตัวอย่างและเกณฑ์การตัดสิน

- ๗.๑ รุ่น ในที่นี้ หมายถึง ชุดสตรีไทยพระราชนิยามประเภทเดียวกัน ที่ทำหรือส่งมอบหรือซื้อขายในระยะเวลาเดียวกัน
- ๗.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ ให้เป็นไปตามแผนการชักตัวอย่างที่กำหนดต่อไปนี้
- ๗.๒.๑ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบขนาด การใช้งาน การบรรจุ และเครื่องหมายและฉลาก ให้ชักตัวอย่างโดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน ๒ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วทุกตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๔.๘ ข้อ ๔.๙ ข้อ ๕. และข้อ ๖. จึงจะถือว่าชุดสตรีไทยพระราชนิยามนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
 - ๗.๒.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบลักษณะทั่วไป เอกลักษณ์ รูปทรงและสัดส่วน การเย็บและตะเข็บ การซับใน วัสดุเกาะเกี่ยว และการตกแต่งด้วยวัสดุอื่น ให้ชักตัวอย่างที่ผ่านการทดสอบตามข้อ ๗.๒.๑ แล้ว จำนวน ๒ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วทุกตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๔.๑ ถึงข้อ ๔.๗ จึงจะถือว่าชุดสตรีไทยพระราชนิยามรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
- ๗.๓ เกณฑ์ตัดสิน
- ตัวอย่างชุดสตรีไทยพระราชนิยามต้องเป็นไปตามข้อ ๗.๒.๑ และข้อ ๗.๒.๒ ทุกข้อ จึงถือว่าชุดสตรีไทยพระราชนิยามรุ่นนั้นเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้

๘. การทดสอบ

- ๘.๑ การทดสอบลักษณะทั่วไป เอกลักษณ์ รูปทรงและสัดส่วน การเย็บและตะเข็บ การซับใน วัสดุเกาะเกี่ยว และการตกแต่งด้วยวัสดุอื่น
ให้แต่งตั้งคณะผู้ตรวจสอบ ประกอบด้วยผู้ที่มีความชำนาญในการตรวจสอบชุดสตรีไทยพระราชนิยมอย่างน้อย ๓ คน แต่ละคนแยกกันตรวจโดยอิสระ ผลการตรวจสอบของแต่ละลักษณะให้ตัดสินว่าผ่านหรือไม่ผ่านเท่านั้น
- ๘.๒ การทดสอบการใช้งาน
ให้ทดสอบโดยการสวมใส่กับหุ่นลองตัว
- ๘.๓ การทดสอบขนาด
ให้ใช้เครื่องวัดที่เหมาะสม
- ๘.๔ การทดสอบการบรรจุและเครื่องหมายและฉลาก
ให้ตรวจพินิจ

ภาคผนวก ก

เอกลักษณ์

(ข้อ ๔.๒)

ตัวอย่างภาพชุดไทยเรือดั้น

ตัวอย่างภาพชุดไทยจิตรลดา

ตัวอย่างภาพชุดไทยอมรินทร์

ตัวอย่างภาพชุดไทยบรมพิมาน

ตัวอย่างภาพชุดไทยดูลิต

ตัวอย่างภาพชุดไทยจักรี

ตัวอย่างภาพชุดไทยตีวาลัย

ตัวอย่างภาพชุดไทยจักรพรรดิ